

17-6-2021
17-6-2021

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

Ministerie van Economische Zaken en
Klimaat
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Leeuwarden, 15 juni 2021

Verzonden, **15 JUNI 2021**

Ons kenmerk : 01887440
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door : [redacted] / [redacted] of [redacted]@fryslan.frl
Uw kenmerk : DGKE-WO / 20284886
Bijlage(n) :

Onderwerp : Adviesverzoek op het gewijzigd winningsplan gaswinning Tytsjerk
(Vermilion)

Excellentie,

Op 3 december 2020 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over het door Vermilion Energy Netherlands B.V. ingediende winningsplan Tietjerk, nabij Burgum. U wilde het advies voor 19 februari 2021 ontvangen. Door een vertraging in de advisering van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) is deze termijn verdaagd tot 18 juni 2021 om ons de gelegenheid te geven het advies van SodM mee te nemen in onze advisering. Wij waarderen de ruimte die u ons biedt.

Inleiding

Het winningsplan Tietjerk betreft de gasvelden Tietjerksteradeel-Rotliegend, Tietjerksteradeel-Vlieland en Suawoude. Gasproductie uit deze gasvelden vindt plaats sinds respectievelijk 1974, 1977 en 1984, destijds door de NAM. In totaal zijn er 29 putten geboord in deze gasvelden. Hiervan zijn er zeven ingesloten. De overige putten zijn in productie of tijdelijk ingesloten.

Met deze brief brengen wij ons advies uit op de wijziging van het winningsplan die een nieuwe boring mogelijk maakt en de productie verlengt met 30 jaar en een verhoging van de productie met 30%.

In uw verzoek geeft u aan dat het mijnbouwbedrijf dit zou kunnen doen door middel van: het wijzigingen in bestaande putten, de herstart van tijdelijk ingesloten putten, productie-verhogende werkzaamheden waaronder fracken, het boren van een aftakking van bestaande putten in het gasvoorkomen of het boren van nieuwe putten in de gasvoorkomens. Het kan deels nieuwe deelvoorkomens betreffen, en deels deelvoorkomens die met de huidige putten

onvoldoende worden aangesproken. Volgens u laat analyse zien dat de bestaande putten langer door kunnen produceren dan eerder werd gedacht. Deze inzichten vereisen een actualisatie van de productie- en de bodemdalingsvoorspellingen. Wij vinden dit forse werkzaamheden als wijziging op het winningsplan voor een lange periode. Het mijnbouwbedrijf heeft daarmee in feite vrij spel om maximaal te produceren. In de huidige maatschappelijke discussie over gaswinning vinden wij dat meer transparantie, draagvlak en sturing door de overheid nodig is om onomkeerbare gevolgen te voorkomen.

In het vorige winningsplan werd er vanuit gegaan dat de gaswinning in december 2021 zou worden beëindigd. Wij begrijpen niet dat de signalen nu zo anders zijn en de productie wordt voortgezet en opgeschroefd ten opzichte van de eerdere verwachting. Ook in de adviezen van TNO komen wij een kritische toetsing hierop onvoldoende tegen.

De toetsingsgronden waarop de minister ons advies meeweegt zijn opgenomen in artikel 36 van de Mijnbouwwet. De provincie kan advies geven op eventuele nadelige gevolgen van de verwachte bodembeweging op natuur en milieu in het betreffende gebied en de te verwachten effecten op aanwezige bebouwing of infrastructurele bouwwerken of de functionaliteit daarvan.

Standpunt tegen nieuwe gaswinning

Allereerst maken wij gebruik van de gelegenheid om ons standpunt over gaswinning nogmaals bij u onder de aandacht te brengen. Zoals u bekend zijn wij tegen nieuwe gaswinningen in Fryslân, en wij volgen de ontwikkelingen bij bestaande gaswinningen ook kritisch. Wij blijven daarbij opkomen en aandacht vragen voor de zorgen over de effecten van gaswinning op onze inwoners.

Naast de toetsingsgronden willen wij u kenbaar maken dat PS op 21 januari 2015 een motie (1039) heeft aangenomen met het standpunt dat zij tegen nieuwe gaswinning is.

Op 26 september 2018 heeft PS een motie (1916) aangenomen waarin zij zich uitspreekt tegen het toepassen van fracking (hydraulische putstimulatie).

Bodemdaling

Het diepste punt van de bodemdaling komt boven het Tietjerksteradeel en het Suawoude gasveld is voor beide gasvelden volgens Vermilion 18 centimeter sinds de eerste meting uit 1974. Vermilion schat de bodemdaling op 1-1-2020 op basis van de gemeten bodemdaling in het diepste punt boven beide gasvelden op 20 centimeter. Een deel van de verwachte toekomstige bodemdaling wordt veroorzaakt door gaswinning die in het verleden al heeft plaatsgevonden, de zogeheten na-ijl daling. Deze bodemdaling zal volgens u optreden ongeacht of er nieuwe productie plaatsvindt en bedraagt ongeveer 5 centimeter in het diepste punt. Dit diepste punt bevindt zich noordelijk van de huidige gemeten twee diepste punten boven het Tietjerksteradeel en Suawoude gasveld. De uiteindelijke totale bodemdaling door gaswinning wordt geschat op maximaal 32 centimeter in het diepste punt.

Wij vinden dit een aanzienlijke bodemdaling die gevolgen heeft voor het watersysteem. Het watersysteem kan niet meer worden aangepast. Dit betekent een afname van de drooglegging van delen van het gebied. Wij ondersteunen daarin de reactie van het Wetterskip. Ook andere organisaties constateren in hun advies dat op basis van het winningsplan onvoldoende duidelijk is wat de gevolgen van de voorgenomen wijziging van de winning is op de forse bodemdaling en op het watersysteem. Niet alleen voor de bebouwde omgeving maar ook

voor landbouw en natuur. Wij adviseren u dan ook met klem om niet in te stemmen met het winningsplan omdat de gevolgen voor het watersysteem niet meer op te vangen zijn.

Bodemtrilling

De kans op een aardbeving door de gewijzigde winningen valt volgens het mijnbouwbedrijf in de laagste seismische risicocategorie. Gezien de sterke bodemdaling in het Tietjerksteradiel veld en de gaswinning die in de omgeving al plaatsvindt in andere velden achten wij het niet onaannemelijk dat door spanningen in de ondergrond in de verschillende steenlagen en de verschillende gasvelden er toch kans zou zijn op trillingen. In het Opeindeveld en onlangs nog in veld bij Munnekezijl zijn trillingen waargenomen. Het dorp Burgum ligt boven het diepste deel van de huidige bodemdalingsskom, verdere bodemdaling vinden wij ongewenst.

Natuur en Milieu

In het werkingsgebied van het winningsplan is een bodemverontreiniging aanwezig. Vermilion heeft inmiddels een vergunning aangevraagd om werkzaamheden nabij die locatie uit te kunnen voeren als u instemt met de wijziging op het winningsplan. Verandering van grondwaterstromen als gevolg van extra ontwatering ten behoeve van mijnbouwactiviteiten kunnen gevolgen hebben op verontreinigingen en deze verspreiden naar het omliggende gebied. Wij vinden dat een onwenselijk vooruitzicht.

Daarnaast vindt de winning plaats nabij de Burgumermar (Bergumermeer). Dit natuurgebied ligt ook in de invloedssfeer van de bodemdaling door aardgaswinning.

Het toepassen van fracking (hydraulische putstimulatie) vinden wij onwenselijk. Provinciale Staten heeft hiertegen een motie aangenomen om gebiedsvreemde stoffen in de ondergrond niet toe te staan vanwege mogelijke nadelige gevolgen op de lange termijn en na het beëindigen van de winning.

Drinkwater

Het Rijk werkt momenteel als systeemverantwoordelijke voor de drinkwatervoorziening in Nederland samen met alle betrokken overheden en organisaties aan het duurzaam borgen van het drinkwaterbelang. Hierbij wordt gewerkt via diverse sporen, waaronder de Structuurvisie Ondergrond (STRONG), de Nationale Omgevingsvisie en de nieuwe Beleidsnota Drinkwater 2021-2027. De drinkwatervoorziening is een dwingende reden van openbaar belang en staat op dit moment onder grote druk. De vraag naar drinkwater stijgt en de beschikbaarheid van bronnen neemt af door klimaatverandering, verzilting, allerlei bedreigingen van de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater en sociaal-economische ontwikkelingen. Ook is onderkend dat de bescherming van de huidige en toekomstige drinkwaterbronnen onvoldoende is. Momenteel wordt landelijk het huidige beschermingsbeleid geëvalueerd om te kijken hoe deze bescherming kan worden verbeterd. Naar verwachting zal dit leiden tot een vergroting van de beschermingsgebieden (van 25-jaarszone naar 100-jaarszone).

In de Beleidsnota Drinkwater benoemt het kabinet als ambitie het borgen van een veilige productie en levering van drinkwater en zegt zij toe dat meer aandacht zal worden geschonken aan de ruimtelijke bescherming van alle bronnen. Het is een gegeven dat de mijnbouwactiviteiten een belangrijke bedreigende factor in de bodem zijn voor de drinkwaterbronnen. Het Rijk erkent dat het afwegen van de belangen in de bodem de komende jaren om politiek-bestuurlijke keuzes vraagt en zegt toe die zorgvuldig te zullen doen, in overleg met alle betrokkenen.

Het bovengenoemde achten wij onverkort van toepassing op het voornemen om de gaswinning in de Soestpolder bij Burgum te vergroten. Uit berekeningen met het grondwatermodel blijkt namelijk dat de Soestpolder binnen de 100-jaarszone van de drinkwaterwinning Noardburgum ligt. Verder blijkt uit de informatie die is verstrekt dat fracking zal worden toegepast. Los van de risico's bij toediening en mogelijke lekkages blijft een deel van deze mijnbouw-hulpstoffen in de bodem achter. Er bestaat onduidelijkheid over het effect op de kwaliteit van het grondwater als mogelijke lekkages optreden na cementeren, op de langer termijn als de putten ingesloten en verlaten zijn. Gezien de nabijheid van de drinkwaterwinning Noardburgum achten wij dit een te groot risico voor de drinkwatervoorziening en moet dit ons inziens leiden tot het niet toestaan van de vergroting van de gaswinning. Wij raden dit dan ook met klem af.

Infrastructuur

In het gebied rondom Burgum is onlangs een nieuw aantal wegen en kunstwerken opgeleverd met de aanleg van de weg Centrale-As. Bij de bouw van deze kunstwerken is rekening gehouden met de bodemdalingsprognoses van het vorige winningsplan. Met de nieuwe prognoses van extra bodemdaling door de wijziging van het winningsplan is geen rekening gehouden en leidt dit mogelijk tot scheefstelling en daarmee schade aan deze nieuwe infrastructuur die nog niet onderhouden of vervangen hoeft te worden.

Technische staat installaties

De eerste winningen dateren uit 1974, 1977 en 1984. Vanuit deze velden worden nu mogelijk nieuwe boringen en side tracks geboord. Wij verwachten dat uw ministerie SodM vraagt om de kwaliteit van de bestaande installaties, verbuizingen en cementering te controleren. Een aantal van deze putten is tijdelijk ingesloten. Het risico op lekkages willen wij ten allen tijde voorkomen en wij vragen u hier voorzorgsmaatregelen op te nemen.

Advies

Wij adviseren u om niet in te stemmen met de wijziging op het winningsplan Tietjerk omdat de operator onvoldoende begrensd wordt in de hoeveelheid te winnen gas, de ongewenste gevolgen voor het watersysteem en het droogleggen van het dorp Burgum, de strategische drinkwatervoorraad beschermd dient te worden voor de komende 100 jaar, in het gebied een verontreiniging voor komt, de boring ook het natuurgebied van de Burgumermar kan beïnvloeden en een aantal nieuwe infrastructurele kunstwerken en wegen aangetast kunnen worden omdat geen rekening is gehouden met de nieuwe prognoses bij een wijziging van het winningsplan. Gezien de gevolgen van deze mogelijke gaswinning kunnen wij ons niet voorstellen dat het winningsplan van Vermilion doorgang zal vinden.

Slot

Mocht u ondanks ons advies toch overgaan tot het verlenen van instemming, dan verzoeken wij met nadruk dat uw instemming met dit winningsplan gepaard gaat met de voorwaarde dat goede communicatie met inwoners plaats vindt. Dit sluit aan bij de uitspraak van de Raad van State van 19 april 2017 over project gaswinning Oppenhuizen. Wij verzoeken u bij uw besluitvorming over het winningsplan rekening te houden met deze uitspraak van de Raad State.

Omwonenden staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gaswinningen. Zij vinden dat lokaal de lasten worden gedragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade wordt vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak en zorgen waar

17-6-2021
17-6-2021

ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Wij verzoeken u te allen tijde oog voor te hebben.

Wij zijn van mening dat wij u hierbij een zorgvuldig advies doen toekomen en verwachten dat u dit advies meeneemt in uw besluitvorming om niet in te stemmen met de wijziging op het winningsplan.

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

voorzitter

secretaris